30/03/2022

Ημερίδα: “Στρατηγικές επιλογές του Ελευθέριου Βενιζέλου στην Εξωτερική Πολιτική”

/ Επικαιρότητα

Ο Υπουργός Εθνικής Αμύνης κ. Νικόλαος Παναγιωτόπουλος κήρυξε την έναρξη ημερίδας με θέμα «Στρατηγικές επιλογές του Ελευθερίου Βενιζέλου στην Εξωτερική Πολιτική», σήμερα Τέταρτη 30 Μάρτιου 2022, την οποία συνδιοργάνωσαν η Σχολή Εθνική Αμύνης και το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος», στο αμφιθέατρο του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών.

Παρόντες στην ημερίδα ήταν ο Υπουργός Εξωτερικών κ. Νίκος Δένδιας, ο Υφυπουργός Εθνικής Αμύνης κ. Νικόλαος Χαρδαλιάς, ο Αρχηγός ΓΕΕΘΑ Στρατηγός Κωνσταντίνος Φλώρος, ο Αρχηγός ΓΕΣ Αντιστράτηγος Χαράλαμπος Λαλούσης, ο Αρχηγός ΓΕΝ Αντιναύαρχος Στυλιανός Πετράκης ΠΝ και ο Αρχηγός ΓΕΑ

Αντιπτέραρχος (Ι) Θεμιστοκλής Μπουρολιάς, καθώς επίσης, ο Πρόεδρος Δ.Σ. του Πολεμικού Μουσείου κ. Αναστάσιος Λιάσκος και ο Γενικός Διευθυντής του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» κ. Νικόλαος Παπαδάκης:

Κατά την έναρξη της ημερίδας, ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας ανέφερε τα εξής:

«Κυρίες και κύριοι,

όντως είναι μεγάλη τιμή και χαρά για εμένα να βρίσκομαι εδώ στην ημερίδα που οργανώνει η Σχολή Εθνικής Άμυνας σε συνεργασία με το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος» ώστε να προκύψουν μέσα από την πολύ ενδιαφέρουσα συνεδρία που θα ακολουθήσει, η ανάδειξη των διδαγμάτων από την ανάλυση των στρατηγικών επιλογών του Ελευθερίου Βενιζέλου ως την Εξωτερική Πολιτική.

Επειδή όμως είμαι σίγουρος -κι εγώ έτσι θα το ένιωθα- σε αυτή τη φάση της διαδικασίας, το ακροατήριο αδημονεί να ξεκινήσει η συνεδρίαση κι όχι για ένα ακόμα χαιρετισμό, απλά θα επικεντρωθώ σε τρία τέσσερα στοιχεία που νομίζω θα έπρεπε να λάβουμε υπ’όψη μας προκειμένου να εισχωρήσουμε καλύτερα στην προσωπικότητα του μεγάλου Ηγέτη, του μέγιστου, αν θέλετε, των πολιτικών που πραγματικά χάραξαν ανεξίτηλα την πορεία της χώρας μας, ιδίως στη νεότερη ιστορία της Ελλάδας και να πω τα εξής:

Ας κρατήσουμε κάποια στοιχεία.

Πρώτον, το όραμα, δηλαδή μεγάλη στρατηγική σκέψη! Η Μεγάλη ιδέα, η Ελλάδα των τριών ηπείρων και των πέντε θαλασσών!

Δεύτερον, η στρατηγική στόχευση. Πώς να πραγματώσεις το όραμά σου, το όραμα που έχεις για την Πατρίδα σου μέσα από τις σωστές επιλογές, δηλαδή να ταχθείς -αυτό που ακούμε πολύ συχνά σήμερα- στη σωστή πλευρά της Ιστορίας. Η πρόβλεψη, η στόχευση να ταχθεί η Ελλάδα σε ένα διεθνές πολικό σύστημα με έντονες τάσεις αστάθειας, όπως άλλωστε αποδείχτηκε αργότερα με την έκρηξη του Α’ Παγκοσμίου Πολέμου, πώς θα τοποθετηθεί η χώρα στην σωστή πλευρά. Η επιλογή, ας πούμε, των ναυτικών δυνάμεων, (βασικά της Αγγλίας), δεδομένων των ειδικών συνθηκών και των στοχεύσεων της χώρας ως ναυτική δύναμη και εμπορικό σταυροδρόμι η ίδια, ασφαλώς η σωστή επιλογή.

Τρίτον, η εξωστρέφεια, η αξιοπιστία και η διαπραγματευτική ικανότητα! Πώς

καλλιεργώντας πολύ στενές σχέσεις με τους Ηγέτες των χωρών που επέλεξαν να είναι οι σύμμαχοι της χώρας, πώς πείθοντάς τους ότι τα συμφέροντα των χωρών -και της Ελλάδος- συγκλίνουν, οδήγησε στα εθνικά ωφέλιμα αποτελέσματα.

Τέταρτον, η ευστροφία, οι διπλωματικοί ελιγμοί, η αξιοπιστία του ανδρός ως έγκυρου συνομιλητή των μεγάλων. Η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα ιδίως σε εποχές που δεν είχε, να το πω έτσι, διαπραγματευτικό πλεονέκτημα. Πώς διαπραγματεύτηκε έτσι ώστε να ελαχιστοποιήσει τη ζημιά και να μεγιστοποιήσει τα οφέλη μετά την εθνική καταστροφή.

Και τέλος, το τελευταίο στοιχείο το οποίο δεν αναφέρεται μόνο στον Ελευθέριο Βενιζέλο κατά την ταπεινή μου άποψη, αλλά είναι βασική συνθήκη ώστε η χώρα να πηγαίνει μπροστά και να καταγάγει νίκες. Ξέρετε στη μακραίωνη ιστορία της, η χώρα μας ιδίως στη νεότερη εποχή εναλλάσσεται ανάμεσα σε μεγάλες εθνικές νίκες, αλλά και βαρύτατες εθνικές καταστροφές. Όποτε καταγάγαμε ιστορικές και μεγάλες εθνικές νίκες νομίζω ότι συνέτρεχαν σωρευτικά -μαζί δηλαδή- τρία βασικά στοιχεία:

- Πρώτον, ισχυρή και αποφασισμένη ηγεσία.
- Δεύτερον, υψηλότατο ηθικό στο λαό, μια εθνική ομοψυχία, ένα συλλογικό αίσθημα, το οποίο ωθούσε τον λαό να συμμετάσχει σε μεγάλες εθνικές προσπάθειες με όλες του τις δυνάμεις κι αυτό βέβαια είχε εθνικά ωφελιμότατα αποτελέσματα, και
- Τρίτον, ισχυρές Ένοπλες Δυνάμεις οι οποίες συνέδραμαν σε αυτή του την προσπάθεια.

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος μέσα από την πορεία του ήταν και συνετέλεσε και στα τρία στοιχεία. Ισχυρή ηγεσία ήταν ο ίδιος, ασφαλώς! Το εθνικό συλλογικό ηθικό, το ενέπνευσε διά της ηγεσίας του και του παραδείγματός του και τις ισχυρές Ένοπλες Δυνάμεις συνέβαλε όπως ακούστηκε παρά πολύ σωστά, πολύ αποφασιστικά ώστε να δημιουργηθούν και να βάλουν κι αυτές την συνεισφορά τους, το πολύ μεγάλο λιθαράκι τους στη μεγάλη εθνική προσπάθεια, την πραγμάτωση των μεγάλων εθνικών ιδεών και του οράματός του.

Γι’ αυτά πραγματικά θα μείνει η πλέον, ίσως, ξεχωριστή προσωπικότητα στην νεότερη πολιτικής μας Ιστορία, ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Αυτά υποθέτω ότι θα αναλύσουν και οι εγκυρότατοι ομιλητές στις συνεδρίες που θα ακολουθήσουν με τα δύο πάνελ.

Κλείνοντας, ανατρέχω ξανά στην ομιλία μου, οφείλω να μην παραλείψω να ευχαριστήσω θερμά τη Σχολή Εθνική Άμυνας και το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και

Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος» για την οργάνωση αυτή της ημερίδας. Να ευχαριστήσω όλους τους συμμετέχοντες, καθώς και τον Πρόεδρο του Πολεμικού Μουσείου για την φιλοξενία εμβληματικό αυτό χώρο.

Είμαι παραπάνω από πεπεισμένος ότι όλοι θα βγούμε σοφότεροι από αυτή την ημερίδα και θα εξαχθούν τα πλέον ουσιαστικά κι έγκυρα συμπεράσματα και διδάγματα για την εκπόνηση Εθνικής Στρατηγικής, τόσο στον τομέα των Ενόπλων Δυνάμεων, όσο και στον τομέα της Εξωτερικής Πολιτικής. Αν το ζητούμενο είναι η χώρα να έχει και να επεξεργάζεται την Εθνική Στρατηγική της σε ταραγμένους καιρούς σε ένα σύνθετο, ίσως πιο σύνθετο από ποτέ, και δυνητικά αποσταθεροποιητικό γεωπολιτικό περιβάλλον, όπως είναι το σημερινό, τότε νομίζω ότι το παράδειγμα του Ελευθερίου Βενιζέλου δεν έχει πάρα μόνο να μας διδάξει και να μας εμπνεύσει.

Με αυτά τα λόγια να κηρύξω την έναρξη λοιπόν του συνεδρίου αυτού και να καλέσω στο βήμα, ως ίσως και πρώτη τοποθέτηση περισσότερο παρά χαιρετισμό, τον καλό φίλο κι εκλεκτό συνάδελφο, τον αξιότιμο κ. Υπουργό των Εξωτερικών για τη δική του τοποθέτηση».

Στο χαιρετισμό του ο Υφυπουργός Εθνικής Αμύνης τόνισε:

«Αισθάνομαι ιδιαίτερη τιμή και χαρά που παρευρίσκομαι σήμερα εδώ μαζί σας, στην ημερίδα για τον Ελευθέριο Βενιζέλο, έναν επιφανή Έλληνα πολιτικό, νομικό, διπλωμάτη και διαμορφωτή εξελίξεων για την χώρα μας.

Συγχαίρω τη ΣΕΘΑ και το Ίδρυμα «Ελευθέριος Βενιζέλος» για αυτήν την πολύ σημαντική πρωτοβουλία τους, η οποία θα φωτίσει πτυχές της ιστορίας της Ελλάδας, καθώς και στοιχεία της ιδιοσυγκρασίας ενός κορυφαίου και πολυσχιδούς Έλληνα πολιτικού, ο οποίος έχει αφήσει ανεξίτηλο το αποτύπωμά του τόσο στην πολιτική σκηνή της χώρας, όσο και διεθνώς.

Η συμβολή του κρητικού πολιτικού στην ευρύτερη γεωγραφική και όχι μόνο διεύρυνση του ελληνικού κράτους, θεωρείται καίρια. Ήταν η διορατικότητα, η ευφυία, η τόλμη και η αποφασιστικότητά του, που τον ώθησε στην ανάληψη κρίσιμων ενεργειών. Διαθέτοντας αστείρευτη πίστη στις ικανότητές του και ατσάλινη θέληση, αποτέλεσε τον βράχο της πατρίδας μας σε δύσκολες εποχές, που απαιτούσαν διεθνείς δράσεις και αποφάσεις που λίγοι μπορούσαν να αναλάβουν. Η εμβέλειά του ξεπερνά τα όρια της Ελλάδας, αφού η δράση του αφορούσε σε μεγάλο βαθμό ενέργειες προς το εξωτερικό της χώρας.

Εκτός από τις προαναφερθείσες ικανότητες, σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής του αποτέλεσε η ευρύτερη στρατηγική του τόσο σε διπλωματικό όσο και σε στρατιωτικό επίπεδο, θέματα τα οποία θα αναλυθούν διεξοδικότερα από τους εκλεκτούς ομιλητές. Θα ήθελα όμως εδώ να επισημάνω ότι στην επιτυχημένη του πορεία συνέβαλε καθοριστικά, πέραν της άριστης γνώσης του γεωπολιτικού περιβάλλοντος και της διεθνούς σκηνής, η δεινή του ικανότητα να συνδιαλέγεται και να διαπραγματεύεται στο υψηλότερο επίπεδο κυρίως στο εξωτερικό. Το γεγονός αυτό, αποτέλεσε, σημαντικότατο παράγοντα για τις μετέπειτα εθνικές επιτυχίες, σε συνδυασμό με την αναβάθμιση του Ελληνικού Στρατού.

Η κατανόηση της ανάγκης αναδιοργάνωσης της στρατιωτικής υπηρεσίας, συνέβαλε τα μέγιστα στην ανάπτυξη του ελληνικού δημοκρατικού κράτους. Η ηρεμία που επήλθε στις τάξεις του στρατεύματος δημιούργησε τις προϋποθέσεις για συνοχή, ομοψυχία και καλύτερη προετοιμασία για τις μέρες που θα έρχονταν (δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, μικρασιατική εκστρατεία).

Η αναδιοργάνωση ώθησε το στράτευμα στην εξωστρέφεια, αφού η βασική εκπαίδευση προέρχονταν κυρίως από Γάλλους στρατιωτικούς, ενώ ενσωματώθηκαν βασικές αρχές οργάνωσης και λειτουργίας, που αύξησαν το ετοιμοπόλεμο τόσο του Στρατού όσο και του Ναυτικού. Ο ίδιος άλλωστε διακατέχονταν από άσβεστο πατριωτικό πάθος, το οποίο όμως δεν επηρέαζε την πολιτική του ενόραση. Αντιθέτως λειτουργούσε ως κίνητρο εθνικής προσφοράς και μετουσιώθηκε σε αξιοσημείωτο ζήλο και ενθουσιασμό.

Η τεράστια συμβολή του όμως έγκειται στην καθοριστική επέκταση της ελληνικής επικράτειας και στη διασφάλιση των όρων και προϋποθέσεων ειρήνης και καλής γειτονίας με την Τουρκία, μέσω της υπογραφής σημαντικών συνθηκών και συμφωνιών. Από διπλωματικής άποψης, όλα αυτά τα κατορθώματα θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως άθλοι, δεδομένης της μικρής ισχύος της Ελλάδας την εποχή εκείνη.

Αποτελούν για όλους εμάς τους νεότερους, πρότυπα υποδειγματικής, ευφυούς και πατριωτικής ηγεσίας, αποδεικνύοντας την μεγαλοφυία του και την πολυμορφία της προσωπικότητας και των ικανοτήτων του.

Θα μπορούσε κάποιος να μιλάει αμέτρητες ώρες για τον χαρισματικό πολιτικό Ελευθέριο Βενιζέλο και την καθοριστική συμβολή του στην πορεία του ελληνικού κράτους. Αφήνω το πάνελ στους ειδικούς, ευχόμενος όλοι μας να διδασκόμαστε από τα έργα και τις πράξεις του, την ποιότητα των λεγομένων του και το απαράμιλλο άσβεστο πάθος του για προσφορά και εθνική ολοκλήρωση».

Κατά την ομιλία του, ο Αρχηγός ΓΕΕΘΑ επισήμανε τα ακόλουθα:

«Με ιδιαίτερη χαρά παρευρίσκομαι ανάμεσά σας στο χώρο του Πολεμικού Μουσείου για την Ημερίδα με θέμα «Οι Στρατηγικές Επιλογές του Ελευθέριου Βενιζέλου στην εξωτερική πολιτική» που συνδιοργανώνεται από την Σχολή Εθνικής Άμυνας και το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος».

Η σημερινή εκδήλωση μας μεταφέρει σε μια ιστορική περίοδο κατά την οποία συνέπεσαν τα μεγαλύτερα εθνικά επιτεύγματα με τις δυσκολότερες στιγμές της Νεότερης Ελλάδας. Οι πρόγονοί μας είδαν με αγαλλίαση στις αρχές του 20ου αιώνα να εκπληρώνονται εθνικοί πόθοι αιώνων, ταυτόχρονα όμως έμελλε να γευθούν και μεγάλες εθνικές απογοητεύσεις.

Δεσπόζουσα θέση σε αυτήν την περίοδο κατέχει αναμφίβολα η προσωπικότητα του Ελευθερίου Βενιζέλου. Από τον Οκτώβριο του 1910 που ανέλαβε την Πρωθυπουργία και για τα επόμενα 25 χρόνια ο χαρισματικός αυτός ηγέτης σφράγισε με τις στρατηγικές επιλογές του την πορεία της Νεότερης Ελλάδας. Προικισμένος μ’ έναν συγκροτημένο στρατηγικό νου και μοναδική πολιτική διαίσθηση και ευφυΐα, ο Βενιζέλος εργάστηκε με υπευθυνότητα, μεθοδικότητα, επιμονή και μοναδική αγωνιστικότητα στα διεθνή fora για την προώθηση των εθνικών συμφερόντων και την ευόδωση των εθνικών στόχων.

Μία από τις πρώτες του πρωτοβουλίες άμα τη αναλήψει κιόλας της Πρωθυπουργίας, ήταν η αναδιοργάνωση και ενίσχυση των Ενόπλων Δυνάμεων της Χώρας σε ξηρά, θάλασσα αλλά και στον αέρα, σε μια εποχή που η Αεροπορία έκανε τα πρώτα της βήματα. Μάλιστα, ανέλαβε ο ίδιος τα Υπουργεία των Στρατιωτικών και των Ναυτικών, γεγονός που αποδεικνύει την τεράστια σημασία που απέδιδε στον παράγοντα της στρατιωτικής ισχύος. Ως αποτέλεσμα της μέριμνάς του για τις Ένοπλες Δυνάμεις η μαχητική ισχύς τους έφτασε μέσα σε δύο χρόνια σε υψηλότατο επίπεδο, γεγονός που δημιούργησε τις ιδανικές προϋποθέσεις για την ελληνική εποποιία των Βαλκανικών Πολέμων.

Επί των ημερών του η Ελλάδα μεγάλωσε, διπλασιάστηκε σε έκταση και πληθυσμό,

ενώ παράλληλα η διεθνής της θέση αναβαθμίστηκε σημαντικά καθώς απελευθερώθηκαν και ενσωματώθηκαν σε αυτήν περιοχές με ιδιαίτερη γεωπολιτική σημασία. Ακολούθησε η σωστή στρατηγική επιλογή του να εισέλθει η Χώρα στον Πρώτο Παγκόσμιο στο πλευρό των δυνάμεων της Αντάντ, αφού με την διορατικότητά του προέβλεψε ότι με τον τρόπο αυτό θα εξυπηρετούντο εν συνεχεία καλύτερα τα εθνικά συμφέροντα. Και δικαιώθηκε πλήρως ως προς αυτήν την επιλογή του.

Το τέλος του Α’ Παγκοσμίου Πολέμου βρήκε αισίως την Ελλάδα στην πλευρά των νικητών παρά τις περιπέτειες του Εθνικού Διχασμού, με τις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις να έχουν συμβάλει αποφασιστικά στην συμμαχική νίκη στα μέτωπα των Βαλκανίων. Οι συνθήκες που διαμορφώθηκαν τότε, θεωρήθηκαν από τον Βενιζέλο πρόσφορες ώστε να εκπληρωθούν εθνικά οράματα αιώνων.

Η Ελλάδα «των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών» υπήρξε σε μεγάλο βαθμό σημαίνον επίτευγμα της εξωτερικής πολιτικής του, αφού χάρη στη ρητορική και διπλωματική του δεινότητα κέρδισε τους πάντες τον Αύγουστο του 1920 στις Σέβρες κατά τις διαπραγματεύσεις για την υπογραφή της ομώνυμης Συνθήκης.

Τρία χρόνια αργότερα και υπό τις δυσμενείς συνθήκες της Μικρασιατικής Καταστροφής, στη Λωζάννη ως εντεταλμένος της τότε ελληνικής κυβέρνησης κατάφερε με την διπλωματική του ικανότητα να περιοριστούν στο μέτρο του δυνατού οι δυσμενείς επιπτώσεις για την Ελλάδα και να μην υπάρξουν απώλειες, αν μη τι άλλο, ζωτικού εθνικού χώρου.

Η συνεισφορά του στην Πατρίδα υπήρξε αναμφίβολα τεράστια και αναγνωρίζεται σήμερα από όλους. Ο Βενιζέλος παρέλαβε μια Ελλάδα μικρή και κατάφερε να την φτάσει μια ανάσα από την πλήρη εθνική της ολοκλήρωση.

Για το τέλος κρατώ τα λόγια του, τα αιώνια και διαχρονικά λόγια του, λόγια μεγάλου Ηγέτη, που απηύθυνε στις 5 Οκτωβρίου του 1912 προς τους Αξιωματικούς και τα πληρώματα του Στόλου του Αιγαίου, λίγο πριν αποπλεύσουν από το Φάληρο για τις ναυτικές επιχειρήσεις των Βαλκανικών Πολέμων:

«Σᾶς βεβαιῶ ὅτι ζηλεύω ὅλων σας τήν θέσιν καί τῶν ἁπλῶν ἀκόμη ναυτῶν, διότι εἰς σας ὅλους ἐμπιστεύεται σήμερον μέ πᾶσαν αἰσιοδοξίαν ἡ Πατρίς τάς τύχας της. Ἡ Πατρίς ἀξιοῖ ἀπό ὑμᾶς, ὄχι ἁπλῶς ν’ ἀποθάνετε ὑπέρ αὐτῆς. Αὐτό θά ἦτο τό ὀλιγώτερον• Ἀξιοῖ νά νικήσετε…. Καί θά νικήσετε… Εἶμαι ὑπερβέβαιος».

Κλείνοντας, θέλω να συγχαρώ τον Γενικό Διευθυντή του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος» κύριο Νικόλαο Παπαδάκη καθώς και

τη Διοίκηση της Σχολής Εθνικής Άμυνας για την άψογη συνδιοργάνωση της σημερινής Ημερίδας.

Είμαι δε βέβαιος ότι οι εκλεκτοί ομιλητές και των δύο προγραμματισμένων συνεδριών της συζήτησης, θα φωτίσουν όλες τις πτυχές της εξωτερικής πολιτικής διάστατης

αγματικά

Χαιρετισμός
Αρχηγού Γενικού Επιτελείο
Στρατηγού Κωνσταντίνου
ΠΟΛΕΜΙΚΟ
ΜΟΥΣΕΙΟ